

De Knorhaan 87

**Nieuwsbrief Strandwerkgroep
KNNV Alkmaar-Den Helder**

Inhoud

- Inleiding
- Excursies
- Strandvondsten
Mosselen, slibanemonen en ovaalronde krabben.
- Gejutte berichten

Coördinator: Wilbert Kerkhof tel. 0616642993 e-mail: kerkhof01@hetnet.nl
Foto's; W. Kerkhof, L. Haulo, L. Knijnsberg, B. van Heugten.

Goudkammetje op Ameland

Inleiding

In de herfst van 2024 werd de Hollandse kust door twee korte stormen bezocht. De eerste leverde veel zeeklitten en slibanemonen op. De tweede vooral zeesterren en krabben. De variatie aan schelpen op onze stranden viel nogal tegen. Om toch wat meer weekdieren te vinden zijn door sommige leden reisjes naar Zeeland, 2^e Maasvlakte en Ameland gemaakt. In deze nieuwsbrief staan wat hoogtepunten uit die zoektochten.

Excursies

Deze winter bezoeken we drie stranden in Noord-Holland. Met wat stormen en de juiste stroming kunnen dan opnieuw, schelpen, eikapsels en zeesterren gezocht worden.

- 12-1 Hondsbossche strand, 11.00- 13.00.
Parkeerplaats onder aan de dijk bij de Putten.
- 9-2 Huisduinen, 10.30-12.30. Bij Nogal Wiedus. Vertrek Station noord om 9.30
- 16-3 Petten, 13.00- 15.00 Verzamelen bij strandpaviljoen Zee en Zo.

Slibanemonen bij Castricum

Excursieverlagen

Petten 20-10-2024 Op deze bewolkte zondagmiddag werd met 7 personen het strand bij Petten bezocht. Van de verwachte fossielen kwamen de grijze tapijtschelp, muizenkeuteltjes en een topje van een messchede op de lijst terecht. In het nazomerende weer waren ook nog twee meidoornkielwantsen op het strand geland. In het gruis vonden Linda en Wilbert nog verschillende leuke schelpjes zoals een papierschelp en een klepje van de zandschelp.

SWG streeplijst

datum: 20-10-2024

locatie: Petten

aantal personen: 7

weer: 16 °C, bewolkt

Groenwieren

Zeesla

Bruinwieren

Knotswier

Blaaswier

Neteldieren

schijfkwallen

Zeepaddestoel

hydroidpoliepen

Zeerasp

Ribkwallen

Amerikaanse ribkwal,
aanw.

Ringwormen

borstelwormen

Schelpkokerworm

Goudkammetje

Geleedpotigen

kreeftachtigen

Noordzeekrab

Gewone Strandkrab

Gewone zwemkrab

Breedpootkrab

Blaasjeskrab

Brakwater zeepok

Weekdieren

buikpotigen

Gewone alikruik

Wadslakje, 14x in gruis

Melkwit

traliedrijfhorentje, 1x

Muizenkeuteltje, 76 x

Vliezig drijfhorentje, 2x

Gekielde cirkelslak, 8x

Gewone tepelhoren

Glanzende tepelhoren,

gruis

*Zandschelp uit gruis
bij Petten*

Muiltje, v.a.

Wulk, enkele

Gevlochten fuikhoren

Kleine fuikhoren, 1x gruis

tweekleppigen

Gewone mossel

Gewone oester

Ovaal zeeklitschelpje, 7 x

Tweetandschelpje, 6 x

Zandschelp, 1x gruis

Gewone kokkel, alg.
Brakwaterkokkel, enkele
Noorse hartschelp, enkele
Halfgeknotte
strandschelp, alg.
Ovale strandschelp, aanw.
Stevige strandschelp, alg.
Grote strandschelp,
enkele
Amerikaanse
zwaardschede, alg.
Groot tafelmesheft,
1 fragm.
Messchede, topfragment
Tere platschelp, 1x
Kleine platschelp,
4x in gruis
Rechtsgestreepte
platschelp, v.a.
Nonnetje, 1 of 2 ?
Zaagje, alg.
Gewone Venusschelp
Grijze tapijtschelp, aanw.
Ruwe boormossel, enkele

*Kleine schelpen o.a. Vliezig drijfhorentje, ovaal
zeeklitschelpje, muizenkeuteltje en kleine platschelp.*

fragm.
Korfschelpje, 1x, gruis
Gewone papierschelp, 1x
fragment in gruis
koppotigen
Gewone zeekat
Mosdiertjes
Harig kantmosdiertje

Stekelhuidigen
Zeeclit
Zeeboontje
Vissen
Eikapsels
Hondshaai, 3
Stekelrog, 3
Insecten
Meidoornkielwants, 2x

brakwater-zeepok

meidoornkielwants

brakwater-zeepok, sluitplaat met groef

*Brakwater-zeepokken hebben zeer
gladde wandplaten, waardoor de
inwendige kanaaltjes zichtbaar zijn.
Over de kleinste sluitplaten loopt
een duidelijke lengtegroef.*

Wijk aan Zee

Op 17 november stond er een stevige wind die onafgebroken herfstige buien over Noord-Holland blies. Gelukkig schoven ze vrijwel allemaal ten noorden van Wijk aan Zee landinwaarts zodat we vanaf het strand vooral van de vele regenbogen konden genieten. Een naderende bui met een wat zuidelijker koers noopte de twee strandbezoekers echter om de excursie kort te houden. Mede daardoor is de vondstenlijst voor deze meestal zo rijke plek aan de korte kant. Wel werden bij de krabben de ovaalronde krab en een schaar van een blaasjeskrab gevonden.

SWG streeplijst

datum: 17-11-2024

locatie: Wijk aan Zee

aantal personen: 2

weer: 8 °C, regenbogen

Bruinwieren

Blaaswier

Neteldieren

Geen

Wormen

Geen

Geleedpotigen

kreeftachtigen

Noordzeekrab

Gewone Strandkrab

Gewone zwemkrab

Blaasjeskrab, 1 schaar

Ovaalronde krab, 6x

Weekdieren

keverslakken

buikpotigen

Gewone tepelhoren, alg.

Muiltje, aanw.

Wulk, algem.

Gevlochten fuikhoren

tweekleppigen

Gewone mossel, zeer veel

Gewone oester, enkele

Japanse oester, algm.

Gewone kokkel, algm.

Brakwaterkokkel, 1x

Halfgeknotte

strandschelp, algm. +

doubletten

Ovale strandschelp, aanw.

Grote strandschelp,

algem.

Gewone otterschelp,

+doubl

Amerikaanse

zwaardschede

Rechtsgestreepte

platschelp, 1x

Nonnetje, algm. +doubl

Zaagje

Platte slijkgaper, 4x

Witte dunschaal, 1x

Gewone Venusschelp

Gewone tapijtschelp, +
doubl

Strandgaper, enkele

Afgeknotte gaper, 2x

Amerikaanse

boormossel, aanw.

Witte boormossel,

+doubletten

koppotigen

Gewone zeekat, enkele

Mosdiertjes

Stekelhuidigen

Zeeklit

Gewone zeester

Vissen

eikapsels

Hondshaai, 1x ei

Egmond

15 December bezochten we met 7 personen het strand bij Egmond. In de voorafgaande week waren er meldingen in het nieuws over veel aangespoelde zeesterren. Hiervan was op zondag nog maar weinig te vinden. Plaatselijk lagen echter nog wel wat half overstoven zeesterrenveldjes waarin we 11 keer ovaalronde krabben, of resten daarvan, telden. De soort is inmiddels algemeen geworden in het winteraanspoelsel. Tegen de zeereep verzamelde Marianne geroutineerd eikapsels van haaien en roggen waartussen tot onze vreugde er een van een sterrog, *Amblyraja radiata*, bleek te zitten. Op de terugweg over het strand werd ook nog een exotische horen, *Fusinus ocelliferus*, met een geboord gaatje opgeraapt die daar hoogstwaarschijnlijk via een toeristische route beland is. In het gruis vond Ria nog acht nieuwe soorten voor de lijst van deze dag. De sneeuwgorzen bleken ook weer teruggekeerd voor het winterbezoek langs de zeereep.

sterrog, *Amblyraja radiata*

SWG streeplijst

datum: 15-12-2024

locatie: Egmond aan Zee

aantal personen: 6

weer: 7^oC, bewolkt

Bruinwieren

Riemwier

Knotswier

Blaaswier

Neteldieren

hydroidpoliepen

Zeerasp, op tepelhoren

Tweetandzeedraad

Ringwormen

borstelwormen

Goudkammetje, 1 koker

Zandkokerworm, in gruis

Zeepier (aas visser)

Geledpotigen

kreeftachtigen

Gewone Strandkrab, alg.

Zwemkrab spec. Schilden

Ovaalronde krab 11x

Gewone garnaal 1x

Nieuw-Zeelandse zeepok,
2x op hout

Weekdieren

buikpotigen

Wadslakje 62x

Vliezig drijfhorentje 1x

Gekielde cirkelslak 2x

Stomp traliehorentje 7x

Mosselslurpertsje, 1x

Gewone tepelhoren, alg

Muiltje, enkele

Wulk, 1x

Fusinus ocelliferus
(exoot, aangevoerd)

tweekleppigen

Gewone mossel, d

Gewone oester, aanw.

Japane oester, d, aanw.

Tweetandschelpje, 6x

Gewone kokkel

Noorse hartschelp, enkele

Halfgeknotte

strandschelp, d

Ovale strandschelp, aanw.

Grote strandschelp, aanw.

Gewone otterschelp, d

Amerikaanse

zwaardschede, d

Rechtsgestreepte

platschelp, 1d

Nonnetje

Zaagje, aanw, 1 d

Witte dunschaal, enkele, d

Gewone Venusschelp,

plus gruis

Gewone tapijtschelp,

enkele, 1d

Amerikaanse boormossel,
enkele

Witte boormossel, enkele

Ruwe boormossel, enkele

koppotigen

Gewone zeekat

Mosdiertjes

Harige kantmosdiertje

Stekelhuidigen

Zeeklit, algem.

Zeeboontje, 1x gruis

Gewone zeester, veel

Fusinus ocelliferus, Egmond
In het sifokanaal is een gaatje
geboord zodat de schelp
ondersteboven opgehangen kan
worden.

Kleine zeeappel, enkele

Vissen

eikapsels

Hondshaai, 9x

Stekelrog, 10 x

Gevlekte rog, 4 x

Sterrog, 1x !

Wijting, 20cm, dood,
strandvisser

Vogels

Sneeuwgorst, 2x

*Nieuw-Zeelandse
zeepok.*

*Losse exemplaren
zijn eenvoudig te
herkennen aan de
stervormig gerang-
schikte wandplaten
van de zeepok*

Strandvondsten

Op 2,3 en 4 oktober bezochten Marianne en Wilbert Ameland. Op de eerste twee dagen vonden we daar veel kamsterren en goudkammetjes. Ook de tafelmessheften, messchede en bijna hele klep van een pholade zijn het vermelden waard.

pholade, Pholas dactylus

kamster, goudkammetje en hoekige krab.

kamster op Ameland

Een uitgestrekt veld van aangespoelde mosselen bij Wijk aan Zee

6 Oktober bleek bij een bezoek aan het strand bij Wijk aan Zee dat er een grote hoeveelheid jonge mosselen was aangespoeld. Over een lengte van minstens 100 meter lag een pakket mosselen van enkele meters breed en 4 tot 5 centimeter dik. Het formaat van de schelpen varieerde van 1 tot 3 centimeter. Het rook er al sterk naar de gefermenteerde garnalenpasta die kookliefhebbers onder ons goed kennen uit de Indonesische keuken.

15 Oktober werd door mij een fietstocht door de duinen afgewisseld met een bezoek aan het strand bij Castricum aan Zee. Er was een rijk gevulde hoogwaterlijn die voor een belangrijk deel gevuld was met zeeklitten, zeesterren en slibanemonen (foto bij de inleiding).

Ook een doublet Amerikaanse zwaardschede dat fraai benut was als fundament voor een serie muiltjes was een lichtpuntje voor zoekers naar aanspoelsel.

File van muiltjes

Na de excursie op 21 oktober bezochten Linda en Klaas Dirk een berg schelpen die voor drainage-doeleinden lagen te wachten in Sint Maartensvlotbrug. De speurtocht levert onder meer een geknobbelde hartschelp, veel grote kokkels en een doublet stevige strandschelp met vlees op. Op het strand vonden we van de stevige strandschelp tot nog toe alleen fossiele kleppen. Wat verder van de kust, waar deze hoop schelpen geoogst is, is deze soort volgens de weekdierenatlas echter levend aanwezig.

22 Oktober bezocht ik op Texel het strand bij de Prins Hendrik Zanddijk. Na gericht zoeken, en het bekijken van de juiste kenmerken, verzamelde ik daar zeven kleppen van de smalle otterschelp. De rechte afschuining voor de schelptop en het gelijklopen van de onderkant van de mantelbocht met de mantelrand blijken op het strand bruikbaar om de soort van de gewone otterschelp te onderscheiden. Wellicht zijn ze met dit zoekbeeld op meer stranden met Emien-fossielen te vinden.

Zeven smalle otterschelpen en een gewone otterschelp

5 November bezochten Boet, Marianne en Wilbert de stranden bij Ritthem en de Banjaard in Zeeland. De reis werd helaas gekenmerkt door dichte mist en lange files terwijl het in de rest van Nederland al snel zonnig werd. In de mist en motregen bij Ritthem werden gelukkig nog wel 5 geldkauries, een aantal penhorens, een paar bonte mantels, 3 kleppen van armpotigen en een haaiantand opgeraapt. Uit het nog niet geheel onderzochte gruis kwam onder meer een beschadigt wit muizenootje. Vanwege de vertraging door de files bezochten we het Banjaardstrand pas bij opkomend getij. In tegenstelling tot vorige bezoeken was er geen zone te vinden met een rijk gevulde laag aan horentjesgruis. Slechts in de smalle dalen van het op het strand achtergebleven golfpatroon waren kleine beetjes gruis te verzamelen. De emmers van Boet bleven deze keer dus licht en leeg. In het litertje zand en schelpjes dat Wilbert verzamelde gingen gelukkig nog wel wat leuke soorten schuil. De meest opmerkelijke schelpen waren kleine gaper (5x), ruwe papierschelp (1x), drietandschelpjes (4x), scheef bultschelpje (2x), Glibertia pumila (1x), fragment sabelschede, grote scheefhoren (4x), scheefhorentje (2x), zeepsthorentje (4x) en een roze schotelhoren. De terugreis leverde gelukkig slechts zo'n drie kwartier fileleed op. De vreugde over de vondsten overstijgt bij de deelnemers vaak het ervaren ongemak bij de reis.

suikerschepje, Brachiopoda idet.

wit muizenootje

o.a. geldkauri's en haaiantandje

priktolhoren

scheefhorentje

kleine gaper en scheef bultschelpje

Op 9 november was de maandelijkse koractiviteit voor de monitoring van vis in de vooroever bij Egmond door Dennis en Jet. Boet en Wilbert fungeerden bij mooi windstil weer als trekpaarden voor het door de zee slepen van het net. Helaas vielen er uit de eerste twee trekken niet al te veel visjes te tellen en te meten. Gelukkig zagen we bij het aanlanden van de derde trek veel gespetter in het kornet. Dit gespartel bleek veroorzaakt door een zeeforel die zo groot was dat het de maten van het meetbord te boven ging. Na wat foto's, ruime bewondering, en enig och !! en ach !! werd de vis weer aan de zee teruggegeven.

Zeeforel op het meetbord bij Egmond

Zoetwatermerieten, stadsstrand Hoorn

Boet van Heugten maakte op 14 november per fiets een tochtje van Alkmaar naar het stadsstrand bij Hoorn. Er bleken veel plekken met kleine schelpjes aanwezig. Met twee tassen gruis moet de terugreis naar Alkmaar zowel zwaarder als hoopvol geweest zijn. Uit het gruis kwamen onder meer 155 dubbeltjesschelpen, 12 zoetwatermerieten, tussen de 500 en 1000 muizenkeuteltjes en diverse contrahorentjes. Het uitzoeken van deze schelpjes zal meer tijd gekost hebben dan de fietstocht, maar ook veel plezierige momenten gebracht hebben.

23 November bezochten Linda en Klaas Dirk het strand van de 2^e Maasvlakte. Ze raapten daar onder meer geknobbelde hartschelpen, paardenzadel en dichtgestreepte artemisschelpen op.

8 December wandelde Wilbert van Camperduin naar Peten en verzamelde daar zo'n 30 eikapsels waaronder de eerste van de golfrog *Raja undulata* voor dit winterseizoen.

Op 11 december leverde een kort bezoek ten zuiden van Egmond 40 eikapsels van vooral stekelrog op en 14 keer ovaalronde krab waar van twee levende exemplaren in zee werden gedeponerd. Twee dode gewimperde zwemkrabben werden wel verzameld en thuis in de collectie opgenomen. Daar waar waarneming.nl zegt dat de ovaalronde krab zeldzaam is en gewimperde zwemkrab niet, blijkt het voor aanspoelingen op het strand inmiddels juist andersom te zijn.

13 December was Luc Knijnsberg op het strand bij de noordpier bij Wijk aan Zee. Ook hij vond hier veel ovaalronde krabben, maar ook een wenteltrapje en een vers doublet van de marmerschelp. Met name deze laatste vondst is een mooie toevoeging op eerdere meldingen van deze schelp van dezelfde plek en van een strandje tussen de pieren bij de havenmonding. De foto van een aangespoelde haai met een duidelijk kunstgebit (plastic) zorgde voor enige verwarring bij enkele van de strandwerkgroepleden.

Schelpen van de 2^e Maasvlakte

gewimperde zwemkrab, Egmond

Vers doublet marmerschelp, Wijk aan Zee

Aangespoelde haai met kunstgebit, Wijk aan Zee

Gejutte berichten uit Nature Today

Opnieuw een nieuwe zeekomkommer ontdekt in Nederland

Tijdens de jaarlijkse Demersal Fish Survey van Wageningen Marine Research, werd in september een opmerkelijke ontdekking gedaan op twee locaties in de Oosterschelde. Tussen de vangst bevond zich een tiental rozebruin gekleurde..

[Lees verder](#) 11 oktober 2024

Kust vol krioelende kleine (zee)katjes

De Zeekat zou al weg moeten zijn. Tussen april en juni komt deze tienarmige inktvis naar onze wateren voor de voortplanting. Dieren die in de zomer uit het ei kwamen, trekken voor de winter begint weer naar zee. Dit jaar zagen we..

[Lees verder](#) 13 oktober 2024

Meiofauna: bestjes in het zand

Verborgen in onze zandstranden bevindt zich een wonderlijke wereld van leven die met het blote oog niet goed is waar te nemen. Een strand is meer dan alleen zandkorrels, er zit namelijk veel lucht, water en afval tussen, en dus..

[Lees verder](#) 12 oktober 2024

Van vier naar dertien soorten purperwier in Nederland na onderzoek

Purperwieren zijn vooral bekend in hun gedroogde vorm als 'nori' – de eetbare vellen waarmee sushi wordt gerold. Langs de Nederlandse kust kun je deze roodwieren ook levend bewonderen. Recent onderzoek toont nu aan dat in..

[Lees verder](#) 10 november 2024

Onderzoek toont tekortkomingen in bescherming onderwaternatuur Waddenzee

Slechts tien procent van de onderwaternatuur in de Waddenzee wordt effectief beschermd. Beschermingsmaatregelen, zoals het aanwijzen van beschermde gebieden, blijken bovendien nog vaak op de verkeerde plekken gericht te zijn. Dat..

[Lees verder](#) 3 december 2024